

AMNESTY PROTI VŠEM FORMÁM MUČENÍ

Mučení je čin, při němž osoba z úředního pověření způsobuje jiné osobě těžkou bolest a utrpení, ať už fyzické nebo psychické, a to za zvláštními účely. Někdy správní orgány používají mučení k tomu, aby získaly přiznání k trestnému činu nebo informace o mučené osobě. Jindy se mučení používá pouze jako trest, který ve společnosti šíří strach nebo vůči podezřelým z ohrožení bezpečnosti, politickým oponentům nebo například lidem s nesouhlasnými názory.

Mučení má mnoho podob. Může být fyzické, a to v podobě bití nebo mučení elektrickým proudem (v některých případech i do pohlavních orgánů). Může být také sexuálního rázu - znásilnění či sexuální obtěžování. A mnohdy jeho metody, jako je spánková deprivace, stresové pozice nebo pobyt v izolaci, mohou mít duševní charakter.

Podle mezinárodního práva je mučení stejně jako všechny formy špatného zacházení vždy protiprávní a po celá desetiletí považováno za nezákonné. 172 zemí přistoupilo k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, který mučení ve všech jeho formách zakazuje. 165 zemí se zavázalo k Úmluvě OSN proti mučení, po jejím vzniku hnutí Amnesty International hlasitě volalo.

Desítky let po přijetí mezinárodní Úmluvy proti mučení na půdě OSN v roce 1984 existují nadále po celém světě vlády, které své závazky nedodržují a mučení nadále praktikují. Mnoho států podle svých vnitrostátních zákonů mučení nedovede kriminalizovat a definovat ho jako konkrétní trestný čin. Nehledě na mezinárodní právo tak v mnoha zemích po celém světě mučení stále existuje. Amnesty zaznamenala během posledních pěti let mučení nebo jiné formy špatného zacházení ve více než 130 zemích. Mlčení kolem případů mučení navíc ukazuje, že skutečné číslo bude ještě vyšší. V mnohých z těchto zemí je mučení rutinní a systematickou záležitostí.

Mučení je neospravedlnitelné, nelidské a nepřijatelné v jakékoliv podobě. Naší snahou je potírání mučení a snaha zajistit plnění mezinárodních závazků v zemích, kde k němu dochází. Nikdo nemůže být v bezpečí tam, kde státní orgány dovolují mučení použít.

- Téměř polovina lidí se obává mučení, pokud skončí ve vazbě
- Více než 80% lidí si přeje silné zákony, které by je od mučení uchránily
- Více než třetina lidí věří, že mučení může být v některých případech odůvodněné

KDO SE MŮŽE STÁT OBĚTÍ MUČENÍ?

Známé případy mučení, jako je program CIA týkající se utajovaného zadržování lidí po celém světě, vytvořily mylnou představu, že k mučení dochází pouze v otázkách národní bezpečnosti a boje proti terorismu. Výzkumy Amnesty International však ukazují, že oběti mučení se může stát každý – drobný kriminálník, člověk z etnické menšiny, kritik vlády, protestující, studentský aktivista nebo také ten, kdo se jen ocitl v nesprávný čas na nesprávném místě. Policií nebo dalšími státními orgány mohou být ponižováni, znásilňováni nebo biti nejčastěji bezmocní či chudí lidé na okraji společnosti. Nemá je kdo chránit a jejich volání o pomoc není slyšet.

JAK AMNESTY BOJUJE PROTI MUČENÍ?

K mučení často dochází v utajení – v policejní vazbě, výslechové místnosti nebo vězení. Amnesty již více než 60 let dokumentuje problematiku mučení, odhaluje pachatele a pomáhá obětem dosáhnout spravedlnosti. Naším cílem je informovat společnost a jednotlivce o jejich právech a zajistit, aby vlády zemí, kde k mučení dochází, neunikly odpovědnosti.

Vedeme kampaně za přijetí a dodržování opatření na ochranu lidí před mučením. Bojujeme za to, aby ti, kteří se mučení dopouštějí, neunikli spravedlnosti. Mezi způsoby, jak to uskutečnit, patří náhodné kontroly ve vazebních zařízeních, monitorování výslechů, okamžitý přístup k právním službám a soudům, návštěvy a komunikace rodinných příslušníků s vězni a také důkladné a účinné vyšetřování obviněných z mučení.

Naším cílem je, aby osoby, které se staly oběťmi mučení, dosáhly spravedlnosti. Jednou z nich je například Moses Akatugba. Moses se v roce 2005 na základě mučení přiznal k ozbrojené loupeži, kterou nespáchal. V té době mu bylo šestnáct let. Po osmi letech ve vězení ho odsoudili k trestu smrti. Během mučení mu policejní důstojníci kleštěmi vytrhávali nehty na ruce i na nohy. V rámci kampaně Amnesty požadovalo po guvernérovi nigerijského státu Delta Mosesovo propuštění více než 800 000 lidí z celého světa, včetně tisíců Čechů a Češek. Guvernér po nátlaku příznivců Amnesty slíbil, že se případem bude znovu zabývat. Trest smrti byl nakonec zrušen a Moses propuštěn.

“

"Jsem doslova ohromený. Děkuji Amnesty International a jejím aktivistům za skvělou podporu a neúnavnou práci na mém případě.

Jste moji hrdinové."

Moses Akatugba

”

METODY MUČENÍ

Mezi metody mučení patří svlékání do naha, věšení, elektrošoky, topení, dušení, pálení, nucené krmení, nucené potraty, otrocká práce, nepřírozené stresové pozice nebo waterboarding. V mnoha zemích jsou tyto kruté praktiky běžně používány. Mezi metody mučení patří ale také nelidské podmínky ve vězení, izolace či odepření lékařské péče.

Jako záminku pro mučení lidí vlády často používají argument národní bezpečnosti. Například v Kamerunu Amnesty zdokumentovala, jak bezpečnostní složky zřídily tajné mučírny pro osoby obviněné (často bez jakýchkoliv důkazů) ze členství v ozbrojené skupině Boko Haram. Jedna ze zadržených žen Amnesty popsala, jak byla devět měsíců držena v izolaci na vojenské základně. Během pobytu byla bita různými předměty – dřevěnými tyčemi nebo plochými částmi mačet. „Na základně v Kousseri jsem byla držena v cele se dvěma dalšími ženami,“ svěřila se. „Vojáci mě bili tři dny všemi možnými předměty po celém těle, zvláště pak na chodidlech. Chtěli mě donutit přiznat věci, o kterých jsem nic nevěděla. Po třech dnech jsem myslela, že se na nohy už nikdy nepostavím.“

MUČÍCÍ NÁSTROJE

Z cizí bolesti a utrpení nesmí mít nikdo užitek. Po celém světě se však stále obchoduje s „nástroji mučení“, od obušků s ostny po vesty k elektrickým šokům, pouta na palce či okovy. Mnohaletá kampaň Amnesty International a Omega Research Foundation vedla k tomu, že v roce 2006 Evropská unie přijala světově první právně závazný předpis pro kontrolu obchodu s „mučícími nástroji“. Nyní vedeme kampaň za podobnou mezinárodní regulaci, která by zabránila výrobě a prodeji zneužívaného vybavení a obchod s takovýmto zbožím by regulovala. Je nejvyšší čas, aby mezinárodní společenství podniklo kroky ke kontrole tohoto zavrženíhodného obchodu.

PROČ JE MUČENÍ NEPŘIJATELNÉ?

Jedním z mýtů o mučení je argument, že někdy je to jediný způsob, jak rychle získat důležité informace, které by mohly zachránit životy. Státy mají obrovské množství způsobů, jak shromažďovat informace o zločinech – těch minulých i plánovaných, aniž by se musely uchýlovat k jakýmkoliv praktikám postrádající lidskost.

Mučení je primitivní a ubohý nástroj k získávání informací. Po celém světě se mučení běžně používá k získání doznání. Informace získané tímto způsobem však nemůžou být považovány za spolehlivé, protože lidé jsou při mučení schopni říct cokoliv, jen aby jejich bolest ustala. V srpnu 2012 vnikli mexičtí námořníci do domu Claudie Mediny a odvedli ji na základnu místního námořnictva, kde dostala elektrické šoky, zabalenou do plastu ji bili a nutili vdechovat chilli. Byla donucena podepsat přiznání, které ani nečetla. „Kdyby mě nemučili, nikdy bych to prohlášení nepodepsala,“ řekla Claudia. Podle mezinárodního práva nemohou být přiznání vydaná během mučení brána jako důkaz. Z právního hlediska je naprostý zákaz mučení a jiných forem špatného zacházení „neodvolatelný“ – to znamená, že jej nelze nikdy porušit, a to ani ve stavu nouze.

PROČ ZRUŠIT MUČENÍ?

Mučení ničí lidi, podkopává právní stát, podryvá systém trestního soudnictví a narušuje důvěru společnosti ve veřejné instituce a stát, který zastupují. Obětem způsobuje utrpení a silné bolesti, které přetrvávají i dlouho poté, co mučení skončí. A to je nepřijatelné.

Oběti mučení čelí řadě ničivých dlouhodobých následků. Fyzická a duševní bolest, která jim byla způsobena, může vést až k bolesti chronické, trvalému postižení, posttraumatické stresové poruše (PTSD) nebo depresi. Proto je tak důležité, aby člověk, který se stal obětí mučení, měl nárok na nápravu a také aby jeho mučitelé byli postaveni před soud.

Náprava může být v podobě lékařské péče, poradenství, peněžní náhrady, rehabilitace či opětovného začlenění do společnosti. Amnesty International již léta pomáhá obětem mučení dosáhnout spravedlnosti. Lidem, jako je třeba Ángel Colón. Ten byl v říjnu 2014 propuštěn téměř po šesti letech, co byl mučen a neprávem vězněn v Mexiku. Jeho propuštění požadovalo více než 20 000 příznivců Amnesty. Ángel jim vzkázal: „Pro všechny, kteří mi projeví svou solidaritu a jsou zásadně proti mučení a diskriminaci, mám takový vzkaz: Nikdy se nenechte zastrašit. Svítá na lepší časy.“

“

“Vojáci mě bili tři dny všemi možnými předměty po celém těle, zvláště pak na chodidlech. Chtěli mě donutit přiznat věci, o kterých jsem ale nic nevěděla. Po třech dnech jsem myslela, že už se na chodila nikdy nepostavím.”

mučená žena z Kamerunu

”

PĚT MÝTŮ O MUČENÍ

1. MUČENÍ SE VYUŽÍVÁ PŘEDEVŠÍM PROTI PODEZŘELÝM Z TERORISMU A BĚHEM VÁLEČNÝCH KONFLIKTŮ

Průzkumy Amnesty International ukazují, že mučení a jiné formy špatného zacházení jsou i nadále problémem v mnoha zemích, které čelí skutečným či zdánlivým bezpečnostním hrozbám, včetně terorismu.

Většina obětí mučení a jiných forem špatného zacházení po celém světě nepatří mezi nebezpečné teroristy, ale jde spíše o bezmocné podezřelé na okraji společnosti, kteří bohužel málokdy přitahují pozornost médií a veřejného mínění, a to jak na úrovni daného státu, tak na úrovni celého světa.

Oběťmi mučení jsou často lidé, kteří nikdy nedrželi v ruce zbraň – obránci lidských práv, političtí oponenti, novináři atd.

Celosvětově je tedy většina obětí mučena ne proto, že patří mezi teroristy, ale proto, že se nějakým způsobem odlišuje nebo si dovoluje nesouhlasit s vládou. Bez ohledu na motiv je mučení a jiné formy špatného zacházení naprosto neomluvitelné.

2. NĚKTERÉ FORMY MUČENÍ NEJSOU TAK HROZNÉ

Mučení nelze odstupňovat na lepší nebo horší. Je právně definováno jako čin, jenž osobě, která má být potrestána nebo vyslýchána, záměrně způsobuje těžkou bolest a utrpení, ať už fyzické nebo psychické. Žádná verze mučení proto není přijatelnější než jiná.

Všechny formy mučení jsou zavrženíhodné a protiprávní – včetně elektrických šoků, bití, znásilňování, ponižování, předstíraného popravování, pálení, spánkové deprivace, předstíraného topení, trávení dlouhých hodin v nepřírozené pozici, používání štípacích kleští, omamných látek nebo psů. Bohužel se všechny tyto metody v různých zemích světa často užívají.

3. ZA URČITÝCH OKOLNOSTÍ JE MUČENÍ PŘIJATELNÉ

Ne. Mučení není nikdy legální ani ospravedlnitelné. Země, které mučení nepostihují podle zákona, porušují mezinárodně uznávané standardy.

Naprostý zákaz mučení a jiných forem špatného zacházení je „neodmyslitelný“ – to znamená, že ho není možné porušit ani ve stavu nouze. Zákaz dosáhl tak silného celosvětového konsenzu, že zavazuje i státy, které se nepřipojily k mezinárodním smlouvám o lidských právech.

Mnoho zemí dnes pokračuje v mučení z řady důvodů, zejména proto, že na mučení vlády vydělávají – nebo si to alespoň myslí – a protože ti, co za něj nesou odpovědnost, málokdy čelí spravedlnosti.

4. MUČENÍ POUŽÍVAJÍ JEN ZEMĚ S NEDEMOKRATICKÝM REŽIMEM

Za posledních pět let Amnesty International zaznamenala mučení nebo jiné formy špatného zacházení ve 141 zemích světa.

V některých zemích může být mučení ojedinělé, v jiných je systematické, ani v jednom případě ale není přijatelné.

Důkazy a celosvětový průzkum Amnesty International společně s více než padesáti lety dokumentování a boje proti tomuto zneužívání odhaluje, že mučení ve světě stále existuje.

5. MUČENÍ JE JEDINÝ ZPŮSOB, JAK RYCHLE ZÍSKAT INFORMACE

Státy mají obrovské množství způsobů, jak shromažďovat informace o zločinech nebo podezřelých z trestných činů, aniž by musely používat nejrůznější techniky mučení.

Především humánní techniky výslechu se ukázaly jako účinné při získávání potřebných informací a nenesou s sebou ničivé osobní, společenské ani právní následky.